

Kortfattat om Moderna Museet och några av våra konstverk

Lättläst

på Moderna Museet

Sigrid Hjertén, *Utsikt över Slussen*, 1919
© Sigrid Hjertén, med rättighetsinnehavarnas medgivande
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

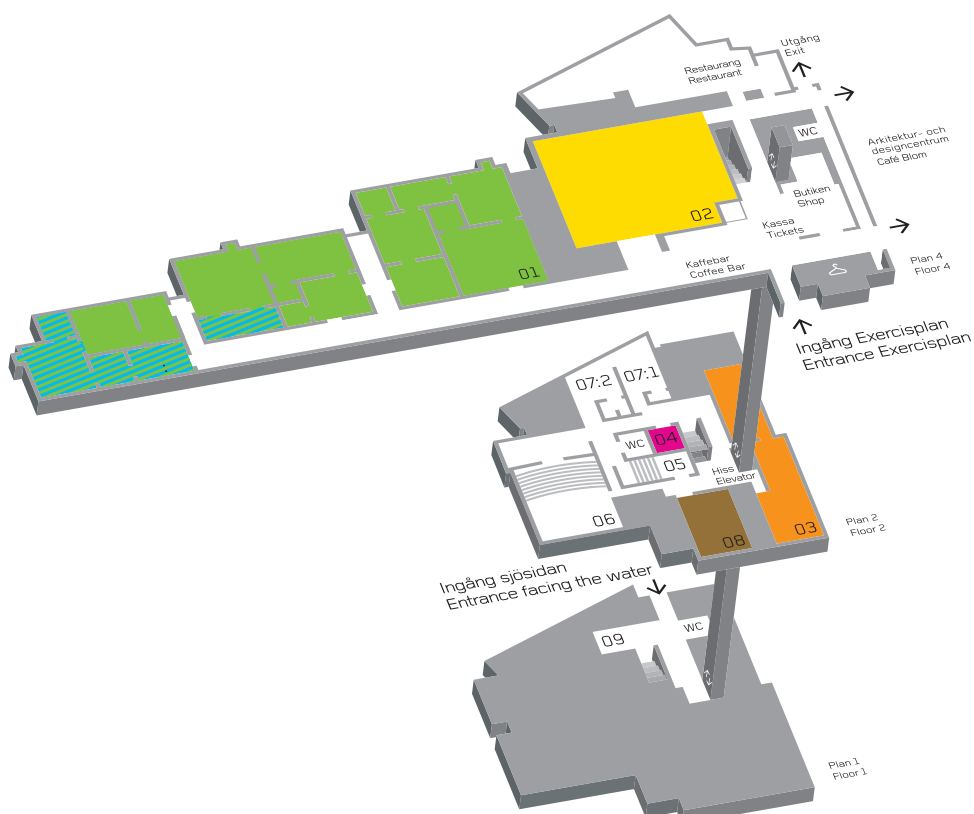
MODERNA MUSEET

Välkommen till Moderna Museet!

Moderna Museet visar konst från år 1900 till idag. Här kan du se målningar, skulpturer, fotografier och videokonst av svenska och utländska konstnärer. Moderna Museet visar tillfälliga utställningar, som du kan se en kort tid. De finns i rum på plan 4 och plan 2. Titta på kartan i häftet. Där har rummen för tillfälliga utställningar gul och orange färg.

Moderna Museet samlar konstverk och har en stor samling av konst från 1900-talet till idag. I rummen med grön färg på kartan visas konstverk i samlingen. Det finns inte plats att visa all konst Moderna Museet äger. Vi visar ett urval som ändras ibland.

Utanför museet finns flera konstverk. Du kan läsa om dem längre fram i det här häftet.

Om Moderna Museet

Staten äger Moderna Museet
och därför äger också du konsten här.
Därför har vi också fri entré till vår samling.

Museet har omkring 8 tusen målningar, skulpturer
och konstverk som kallas installationer.
Museet har också omkring 30 tusen teckningar,
akvareller som är målade med vattenfärg,
och tryck på papper, som kallas grafik.
Dessutom 100 tusen fotografier,
filmer och videokonstverk.

De flesta konstverken i samlingen
är gjorda av män.
Museet köper konstverk av kvinnor från 1900-talet
som vi tycker fattas i samlingen.

Moderna Museet öppnade 1958
och blev en viktig plats för ny konst i Sverige.
För omkring femton år sedan byggdes
ett nytt och större museum
på samma plats.
Den spanske arkitekten Rafael Moneo ritade
den nya byggnaden.
Det är denna byggnad som är Moderna Museet idag.

Bilden är från utställningen *Hon – en katedral*
av konstnärerna Niki de Saint Phalle, Jean Tinguely
och Per Olof Ultvedt på Moderna Museet 1966.

© Niki de Saint Phalle, Jean Tinguely och Per Olof Ultvedt/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Hans Hammarstiöld/Moderna Museet

Om några konstverk på Moderna Museet

Här i häftet berättar vi om några konstverk i Moderna Museets samling.

Under 1900-talet arbetade konstnärer med olika ämnen och på många olika sätt. Det kan du se när du går runt i museet.

Vi berättar om några konstverk från olika tider och börjar i korridoren.

Vi går vidare till den äldsta konsten i museet som finns i den första stora salen till höger från korridoren och går sedan framåt i tiden.

Men du kan välja att gå runt som du vill i museet.

Om du vill kan du ladda ned vår app och lyssna på berättelser om vissa av våra konstverk.

Du kan också följa med på en visning av samlingen eller en tillfällig utställning varje dag i veckan eller boka en egen visning.

Våra museivärdar berättar gärna om konstverken och kan svara på dina frågor.

Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Wassily Kandinsky *Improvisation Nr 2, Sorgmarsch* 1908

Wassily Kandinsky var en rysk konstnär.
Han föddes 1866 i Moskva och dog 1944 i Frankrike.

Kandinsky lämnade steg för steg
det figurativa, föreställande, i sitt måleri.
I denna målning dröjer det dock kvar.
Man kan urskilja en gul ryttare på en vit häst
som kommer in från vänster
och de fyra stilla gestalterna till höger.

Det väsentliga för Kandinsky
var inte att framställa en yttre värld,
utan att genom konsten visa på en andlig.

1911 var han en av grundarna av
konstnärgruppen *Der Blaue Reiter / Den blå ryttaren*
i Tyskland.

1914 återvände han till Ryssland
och ledde efter revolutionen
nya sätt att organisera det ryska konstlivet.
Då kulturklimatet svängde 1921,
lämnade han på nytt hemlandet.
I Tyskland var han en ledande medlem
av *Bauhusskolan* till dess att nazisterna
stängde skolan 1933.

Kandinsky jämförde sina målningar med musik.
Han framhöll färgernas och formernas klang
i förhållande till varandra.
Kandinsky ville med sin konst
göra andra människor medvetna om att måleriet kan
utveckla samma krafter som musiken.

© Georges Braque/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

George Braque *Slottet i La Roche-Guyon* 1909

George Braque var en fransk konstnär.
Han föddes 1882 och dog 1963 i Paris.

Hans far hade en målerifirma
där han började som lärling.
Senare blev han vän med Pablo Picasso.
Både två arbetade med
och utvecklade kubismen.

Sommaren 1909 tillbringade han i la Roche-Guyon,
väster om Paris.

Landskapet vid floden Seine fascinerade honom.
Han skriver i ett brev till en konsthandlare i Paris:

”Förtjust över att vara här.
Landskapet är verkligen mycket vackert ...
Jag vill vara så ostörd som möjligt.
Jag ber er att inte meddela min adress till någon.”

Han målar det medeltida slottet
som ser ut att krypa uppför bergsluttningen.
Landskapets och byggnadernas delar
målas som i fasetter.
Det kallas fasettkubism.

Färgmässigt är bilden spännande med sin växling
mellan den gröna växtligheten
och den sandfärgade arkitekturen.

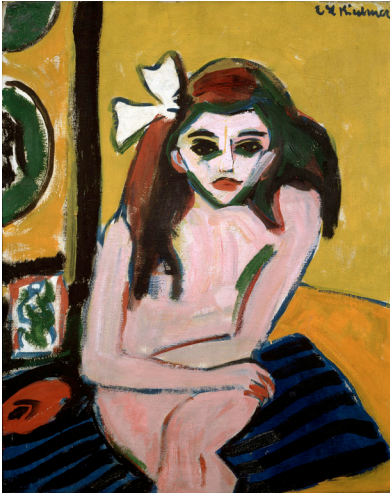

Foto: Moderna Museet

Ernst Ludwig Kirchner

Marzella

1909–10

Kirchner var en tysk konstnär som föddes 1880 och dog 1938.

Han tog starka intryck av konstnärerna Edvard Munch, Paul Gauguin och Vincent van Gogh.

Den unga modellen till den här målningen hette Marzella.

Hon föddes 1895.

Marzella var omkring 14 år när Kirchner målar av henne i sin ateljé. Vi kan se hennes stela hållning och hur hon försöker dölja sin nakna kropp. Den vita rosetten i håret ser barnslig ut om man jämför med den starkt målade röda munnen, och de mörkt sminkade ögonen som bestämt möter vår blick.

Kirchner var en av ledarna i konstnärsgruppen *Die Brücke*, som bildades 1905.

Die Brücke var den första tyska expressionismen. Expressionisterna ville uttrycka starka känslor och använde starka färger och vassa former i sitt måleri.

De gav uttryck för en modern och våldsamt tid.

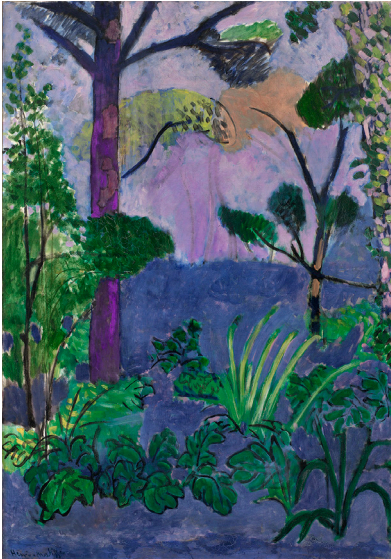
1911 flyttade Kirchner till Berlin.

Hans målningar blev alltmer aggressivt kantiga och dystra i tonen.

Kirchners konst fördömes av nazisterna och visades på utställningen

Entartete Kunst (Urartad konst) 1937.

Han tog sitt liv 1938.

© Succession H Matisse/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Henri Matisse
Marockanskt landskap (Akantus)
1912

Henri Matisse var från Frankrike
och levde från 1869 till 1954.

I början av 1900-talet började konstnärer undersöka
hur de kunde arbeta med färg och form
istället för att måla av det som fanns runtomkring dem.
Det kan du se i målningarna i det här rummet.

Matisse målade inte av ett landskap.
Han målade hur det kändes att vara där.
Han använde färgerna
för att ge en stämning i målningen.
Han använde linjer
för att man skulle känna rörelse.

Denna målning heter Marockanskt landskap
och visar ett varmt och fuktigt
landskap från Marocko i Afrika.
Så här kan det kännas efter ett regn.
Ljuset färgar himlen rosa och marken lila.

© Fernand Léger/Bildupphovs rätt 2017
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Fernand Léger

Trappan

1914

Ferdinand Léger var en fransk konstnär.
Han levde mellan 1881 och 1955.

Léger ville fånga det moderna livet i sin konst.
Trappan målade han strax före
första världskrigets utbrott 1914.
I augusti blev han inkallad till den franska armén.

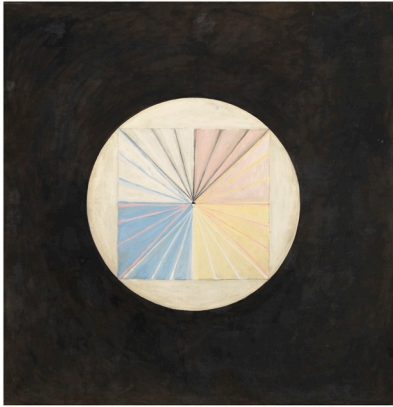
Léger var inspirerad av
kubisternas sätt att måla av världen
och de italienska futuristernas intresse av
att avbilda fart, kraft och rörelse.

Konsten skulle visa de nya sätt vi ser världen på
när vi färdas med tåg eller bil.

Motivet har tecknats upp i svart på vit botten
och målats i grundfärgerna gult, blått och rött.
Kompositionen är spiralvriden
och vi ser maskinliknande,
pansarklädda figurer
som ser ut att vara på väg nedför en trappa.
De rundade och metalliskt blänkande formerna
var viktiga för Léger.
Han brukade kalla sin variant
av kubismen för "tubism" (av *tube* = rör).

Inspirationen till denna målning
kom från hur Léger sett några dansare
i den Ryska baletten röra sig.

Léger var en uppskattad lärare
och hade många svenska elever.

Målningen tillhör Hilma af Klint stiftelse
© Stiftelsen Hilma af Klints Verk

Hilma af Klint

Svanen

1915

Hilma af Klint föddes i Stockholm 1862 och dog 1944.

När hon var 18 år började hon studera måleri.
Sedan försörjde hon sig som porträtt- och landskapsmålare.

Samtidigt arbetade hon med en konst
som vände sig bort från den synliga verkligheten.
Redan 1906 utvecklade hon i hemlighet ett abstrakt måleri.
Måleriet föreställer sådant
som vi inte är vana vid att se.

Hennes sätt att måla låg långt före andra konstnärer.
Denna konst visades aldrig på några utställningar.

I sitt testamente skrev hon att
den inte fick visas förrän 20 år efter hennes död.
Först då skulle man inse betydelsen av den.

Matematik, musik, vetenskapliga system och naturvetenskap
var av stort intresse för Hilma af Klint.
Som många av sina konstnärskollegor påverkades hon
också av sin tids andlighet.

Hon var övertygad om att hon stod i förbindelse
med andevärlden under arbetet.
Hon ville i sin konst visa saker
som inte vi kan se med våra ögon.

Den här målningen från 1915 tillhör
en serie som heter *Svanen*.

Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Edvard Munch

Arbete på åkern

Omkring 1918

Edvard Munch var en norsk konstnär.
Han föddes 1863 och dog 1944.

Arbete på åkern är målad omkring 1918.
Vi ser tre personer som arbetar på en stor åker.
Kanske är det på våren och potatisen ska i jorden.
Man ser deras böjda ryggar.
De har röda och blå kläder.
Man ser att konstnären är intresserad av färg och form.
Vi ser de långa raderna i åkern.
De släta partierna har en ljus lila färg.
I bakgrunden syns en skog.

Edvard Munch har arbetat med snabba, breda penseldrag.
Färgen har fått rinna på flera ställen.
Rörelsen i måleriet leder vår blick in i bilden,
upp i vänstra hörnet.
Målningen är ganska sorgsen.
Kanske är det viktigare för Munch att ge oss en känsla
än att visa en bild från vardagen?

Edvard Munch är känd i hela världen.
Hans mest kända målning heter *Skriet*.

© Constantin Brancusi/Bildupphovs rätt 2017
Foto: Prallan Allster/Moderna Museet

Constantin Brancusi

Den nyfödde II

Cirka 1919–1921

Constantin Brancusi föddes i Rumänien 1876.

När han var 28 år gammal
reste han till Paris år 1904.

Där stannade han resten av livet.

Brancusi arbetade med tre olika motiv;
tuppen, fisken och barnhuvudet.

Han prövade att förenkla
för att se hur mycket av tuppen, fisken och barnhuvudet,
som han kunde ta bort
utan att motivet försvann.

När slutar ett huvud att vara ett huvud
och blir istället ett runt klot?

Många av Brancusis skulpturer
balanserar på denna gräns.

Moderna museets barnhuvud gjordes omkring år 1920.

Då hade Brancusi gjort barnhuvud i 14 år.

Materialet är marmor,
som han högg och polerade själv.

Det som visar att det är ett huvud
är en pannrynka och en stor, öppen, rund mun.

Det nyfödda barnets första skrik?

© Sigrid Hjertén, med rättighetsinnehavarnas medgivande
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Sigrid Hjertén

Utsikt över Slussen

1919

Sigrid Hjertén var en svensk konstnär.
Hon levde 1885 till 1948.

När hon var 25 år reste hon till Paris
och hade Henri Matisse som lärare.
Deras konst kallas expressionistisk,
för den uttrycker känslor,
inte bara de motiv som visas på tavlan.

Den stora Expressionist-utställningen
ägde rum 1918
på Liljevalchs Konsthall i Stockholm.
Sigrid Hjertén var en av utställarna.
Utställningen fick hård kritik.
Hjerténs verk kallades ”rena idiotin.”

1919 målar hon denna utsikt från sin ateljé,
över den då moderna Slussen i Stockholm.

Från sitt höga ateljéfönster har hon stor utsikt.
Där nere pågår gatulivet.
Vi ser människor, häst och vagn, skärgårdsbåtar, spårvagn
och i bakgrunden Riddarholmskyrkan.

Sigrid Hjertén målar gatans oväsen i färger.
Det varma, rödgula draperiet i ateljén
blir en kontrast
till den kalla, oroliga, blå himlen.

De kvinnliga konstnärerna vid 1900-talets början
målar ofta staden på långt håll.
Gatan är ännu inte en plats
där fina kvinnor rör sig.
De får istället titta ut mot världen
från en balkong
eller ett fönster.

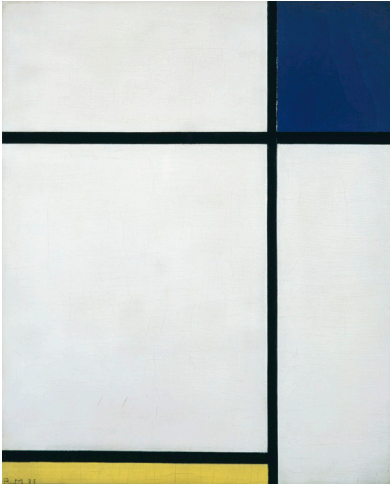

Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Piet Mondrian

Komposition med gult och blått 1933

Piet Mondrian föddes 1872 i Nederländerna och dog 1944 i USA.

Omkring 1919–20 gjorde sig Mondrian fri från varje avbildning av den yttre världen.

Han sökte en ”ren” abstrakt icke föreställande konst som han kallade neoplasticism.

Han valde en geometrisk struktur av horisontaler och vertikaler som för honom symboliserade en andlig och universell ordning.

Sin målarpalett reducerade han till grundfärgerna gult, rött och blått, och icke-färgerna vitt och svart.

Komposition med gult och blått tillkom i Paris 1933. Mondrian bodde där innan han flyttade till London och sedan till New York.

1937 medtogs verk av Piet Mondrian på den nazistiska konstutställningen *Entartete Kunst* (Urartad konst) i Tyskland.

Han var en av de mest radikala av modernisterna.

I Mondrians vision var konsten på väg att bli överflödig.

I framtiden skriver han ...

”Då kommer vi inte längre att behöva några tavlor och skulpturer, eftersom vi lever i förverkligad konst.”

© Succession Picasso/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Prallan Allster/Moderna Museet

Pablo Picasso
Kvinnan med blå krage
1941

Picasso levde i Spanien och Frankrike från 1881 till 1973.

Picasso prövade nya sätt att måla det han såg. Den här målningen heter *Kvinnan med blå krage*. Picasso målade henne så att du kan se hennes ansikte från olika håll samtidigt.

Picasso arbetade mycket med former. Ibland kan man inte se vad det föreställer med en gång utan bara formerna är kvar. De andra målningarna i det här rummet visar också hur konstnärerna arbetat med former på olika sätt.

Picassos modell till denna målning hette Dora Maar. Hon levde mellan 1907–1997 och var också konstnär och fotograf.

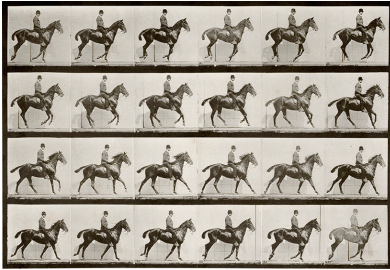

Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Eadweard Muybridge

Djur i rörelse

Plåt 616

Ur serien *Djur i rörelse*

1887

Eadweard Muybridge levde mellan 1830–1904 i Storbritannien och på Nordirland.

Under 1900-talet arbetade konstnärer med många olika frågor som de tyckte var viktiga. Konstnärerna arbetade också på många olika sätt, ett av dem var med fotografi.

Fotograferna provade hela tiden nya sätt att arbeta med fotografi. De uppfann också nya sätt att få fram bilder.

Eadweard Muybridges berömda bilder av rörelse är från åren 1872 till 1875. Han satte upp flera kameror på en rad. Bilderna kunde då visa att en häst har alla sin fyra hovar i luften en kort stund när den galopperar.

Nu kunde man för första gången, med hjälp av flera kameror som utlöstes då hästen sprang förbi, se det som inget mänskligt öga någonsin sett – alla hovarna var stundtals i luften.

© Succession Marcel Duchamp/Bildupphovs rätt 2017
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Marcel Duchamp

Fontän

1917

Marcel Duchamp levde i Frankrike och USA från 1887 till 1968.

Moderna Museet har många konstverk av Duchamp.

Duchamp var den förste konstnär som visade vanliga saker som konst på ett konstgalleri.

Han visade till exempel en flaskstorkare, som man satte upp diskade flaskor på.

Han gjorde konstverk av vanliga saker som han satte ihop som ett cykelhjul och en pall.

Han visade också en pissoar, som finns på herrtoaletter och döpte den till Fontän.

Han kallade sina konstverk för ready-mades som betyder redan gjorda.

Duchamp var intresserad av frågan om vad konst är.

Hans svar var att det kan vara allting som en konstnär väljer att visa som konst.

© Giacomo Balla/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Giacomo Balla

En bils hastighet + ljus

1913

Giacomo Balla var en italiensk konstnär som föddes 1871 och dog 1958.

Målningen *En bils hastighet + ljus* målade han 1913. Det var året innan första världskriget började (1914–1918).

Balla visar kraften och farten i en bil.

Diagonala linjer

skär kors och tvärs i bilden.

Halvcirkelformade vita strimmor visar bilens lampljus, som upprepas över duken.

De runda formerna

är hjulens rörelser.

Giacomo Balla var med och grundade Futuristerna.

Futura betyder framtid på latin.

Futuristerna beundrade

den nya tekniken och maskiner.

Det gamla skulle bort.

I den nya konsten skulle hastighet gestaltas.

Bilen var en symbol för det moderna.

För en futurist var en bil vackrare

än alla antika skulpturer.

Futurismen hade sitt starkaste fäste i Italien.

Futurismen var kort och våldsam.

De hyllade kriget,

men flera av de ledande futuristerna dog i första världskriget.

Efter krigets slut

upplöstes futuristgruppen.

© Aleksandra Ekster
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Aleksandra Ekster

Venedig

1915

Aleksandra Ekster var ryska.
Hon föddes 1882 i Polen
och levde ett kringresande liv i många länder.
Hon utbildade sig till konstnär
i Ukrainas huvudstad Kiev och i Paris.

Aleksandra Ekster var en av få kvinnor,
under denna tid,
som deltog i flera internationella konstutställningar.

Efter den ryska revolutionen 1917
skulle den ryska konsten vara i statens tjänst.
Då valde många konstnärer att istället arbeta inom teatern.
Aleksandra Ekster arbetade framgångsrikt inom teatern
i Moskva
med kläddesign och scenografi,
det material som gör en teaterscen levande.
1924 flyttade hon till Paris, där hon dog 1954.

Aleksandra Ekster målade gärna staden.
Här skildrar hon Venedig 1915
med broar, vatten och pålar att förtöja båtar vid.
Målarduken vibrerar av färg, form och rörelse.

© Vladimir Tatlin
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Vladimir Tatlin

Modell till monument till III:e internationalen 1919–1920, rekonstruktion 1976

Vladimir Tatlin var en rysk konstnär.
Han levde 1885–1953.

Detta är en modell till en byggnad
som han ritade och konstruerade år 1919.
Byggnaden kallas *Tatlins torn*.

Tatlin var med och formade den nya konsten i Moskva
åren efter den ryska revolutionen 1917.

Tatlins torn skulle byggas av de moderna materialen
stål och glas
och bli 400 meter högt.
Det är mycket högre än Eiffeltornet i Paris.

De som hade gjort revolution i Ryssland
hade stora politiska planer.
Därför ville de också ha en storslagen byggnad.
Delar av tornet skulle ha plats för
den politiska ledningen.
Olika delar av tornet skulle rotera.
Här skulle människor och teknik
alltid vara i rörelse.
Högst upp skulle det vara en glob
med radioutrustning.
Tatlin ville skicka ut meddelanden,
som skulle skrivas på molnen
med hjälp av film
och en projektor.

Tatlins torn byggdes i flera modeller av trä,
men det byggdes aldrig i sin rätta storlek.
Snart ville ledarna inte längre ha Taltins idéer.

Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Liubov Popova

Konstruktioner med rumslig kraft

1921

Liubov Popova kom från en rik rysk familj.
Hon föddes nära Moskva 1889
och gick på konstskola där.

Vintern 1912–1913 reste hon till Paris och Italien.
Popova var intresserad av former
och hur man visar en rörelse.
Det ser man tydligt i Moderna Museets målning.

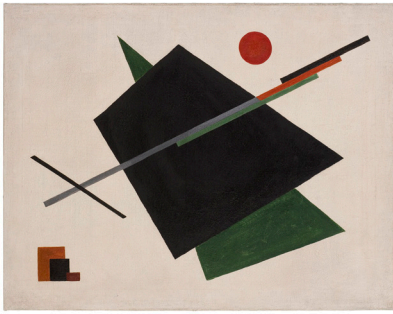
Den form hon var intresserad av var kubistisk.
I kubism blir konsten till former,
som kuber, fyrkanter, cirklar och trekantar.
Ibland ser man inte vad målningarna föreställer.
Det är bara formerna kvar.

Popova arbetade med det ryska avantgardet.
Det var en grupp som gick före alla andra.
De ville förändra det ryska samhället
med sin konst.

Popova arbetade tillsammans med sina konstnärsvänner,
som du kan också se i denna sal
och ställde ut på flera stora utställningar.

Den här målningen är en av hennes sista,
för år 1921 slutade hon måla.
Sedan arbetade hon istället med tygdesign,
bokomslag och bokformgivning,
affischer och teaterkostym.

Popova dog 35 år gammal
i en virussjukdom 1924.

© Anna-Chaja Abalevna Kagan
Foto: Prallan Allster/Moderna Museet

Anna Kagan *Suprematistisk komposition* 1922–1923

Anna Kagan föddes i staden Vitebsk i Vitryssland/Belarus 1902.

Hon dog där 1974.

Det är fortfarande förvånansvärt lite känt om hennes liv och konstnärskap.

Hon studerade 1919–1922

för konstnären Kazimir Malevitj på konstskolan i Vitebsk.

Vitebsk var något av ett andra Paris vid den här tiden,

fullt av konst, litteratur och kultur.

Kagan tog starkt intryck av Malevitj och hans visioner.

Han skapade en egen stil

som han kallade suprematism.

Den skulle vara till för alla.

Kagan målade i abstrakta, inte föreställande former och ett fåtal färger.

Hon medverkade i en rad utställningar med gruppen kallad ”för den nya konsten”.

Efter den kommunistiska ledaren Lenins död 1924 tillät dock myndigheterna inte dessa konstnärer att ställa ut.

Staten krävde att de skulle arbeta

enligt den nya diktatorn Stalins

och socialrealismens doktriner.

Men Anna Kagan fortsatte att måla abstrakt fram till sin död.

Under 1920- och 30-talen

arbetade hon med abstrakta kompositioner

på keramiska bruksföremål

och design på papper och textil.

Bri-Bejn, Fabriksarbeterskor, kolchosarbeterskor.
Var chockarbetare i försvaret!, 1931
© Bri-Bejn
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Sovjetiska propagandaaffischer

I museet visas en samling politiska affischer.
De gjordes i Sovjetunionen på 1930-talet.

Affischerna presenterade de nya revolutionära idéerna.
Många människor var analfabeter.
De kunde inte läsa.
Genom att titta på affischerna,
kunde de få information om hur samhället
skulle växa sig starkt.

Statscheferna visades upp på affischerna.
Ledarna visade hur man ville utveckla
det kommunistiska samhället

Vi får också se vilka som var fiender.
Nazismen var fiende till kommunismen.
Därför finns nazismens hakkors
ofta hotande med på affischerna.

Jämställdhet mellan män och kvinnor var viktigt.
Kvinnor behövdes som arbetare,
för att samhället skulle fortsätta att utvecklas åt rätt håll.

På en av affischerna står:
*Fabriksarbeterskor, kolchosarbeterskor.
Var chockarbetare i försvaret!*

I den affischen ser vi kvinnor i olika roller.

Affischen var ett nytt sätt att arbeta med bilder
för konstnärer.

Den här affischen gjordes av en kvinna,
den ryska konstnären Bri-Bejn.
Hon föddes 1892 och dog 1971.
Affischerna har inspirerat
många konstnärer och grafiska formgivare.
Det finns många diagonala linjer,
som skapar intressanta rörelser i bilderna.

© Man Ray Trust/Bildupphovsrätt 2017
Reprofoto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Man Ray *Rayogram* 1923

Man Ray föddes 1890 i USA och dog där 1976.
Han var son till fattiga ryska migranter.

1921 reste han med båt till Paris,
som var centrum för den moderna konsten.

Han arbetade i Paris till 1940.
Då anföll nazisterna Frankrike
och Man Ray tvingades åka hem till USA.

Man Ray målade och fotograferade,
gjorde skulpturer, teckningar och rörlig film.
Han tyckte om att använda ny teknik.

Man Ray fotograferade poeter och författare i Paris.
Han blev kompis med kända konstnärer där.

Man Ray skapade fotogram.
Det är fotografiska bilder,
som tagits utan kamera.
Han placerade saker på fotopapper,
som är känsligt för ljus.
När mycket ljus fick lysa starkt på pappret,
blev saken avbildad.
Man Ray kallade sina bilder för ”Rayographs”.
Detta fotografi heter *Rayogram*.

© Hans Bellmer/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Hans Bellmer
Saknar titel
Ur serien *Dockan*
cirka 1935

Hans Bellmer var en tysk-fransk fotograf och målare som levde 1902 till 1975.

I konsten finns olika stilar som konstnärer har arbetat med under olika tider i historien. Surrealismen är en stil som växte fram i början av 1900-talet.

Många konstnärer som arbetade med surrealism tyckte om att använda fotografier i sitt konstnärliga arbete. Konstnärer som Brassäi, Henri Cartier-Bresson, André Kertész, Man Ray och Hans Bellmer är några av de som använde fotografi för att skapa surrealism.

De beskrev drömmar, och konstiga händelser som de sa var skapade av människans undermedvetna.

© Successió Miró – Adagp, Paris/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Joan Miró

Huvud av katalansk bonde 1925

Joan Miró föddes 1893 i norra Spanien.
Han växte upp på en bondgård.

Först målade han bondgården
och alla detaljer i landskapet,
som han kände till så väl.
Om Miró målade ett träd,
så målade han varje blad på trädet.

När Miró var 26 år reste han till Paris.
Där träffade han surrealisterna.
Det var en grupp konstnärer och författare
som intresserade sig för konst, drömmar och fantasier.
Mannen som grundade surrealismen hette André Breton.

Miró har berättat:
”Jag håller med Breton om
att ett papper fyllt med text är störande.
Måleri och poesi har likheter.”

Miró blev en av surrealisterna.
Han började ta bort detaljer från sina målningar,
som nu blev enklare.

I den här målningen
målar han tunna lager blå färg.
Vi kan se penseldragen
i den blå bakgrunden.
Miró kallade den blå färgen i sina målningar för
färgen på sina drömmar.

Den här målningen heter *Huvud av katalansk bonde*.
Kanske ser vi bara toppen på bondens mössa?
Kanske ser vi ett svart öga
och glöden från bondens pipa?

Målningen innehåller också
en svart och en vit spetsig stjärna.
Det svarta strecket
bakom den svarta stjärnan
skapar rörelse i bilden.

Salvador Dalí
Wilhelm Tells gåta
1933

Salvador Dalí föddes i Spanien 1904 och dog 1989.
Han flyttade till Paris där han träffade konstnärer
som var intresserade av drömmar, tankar
och känslor i vårt inre.

Man kan se vad deras bilder föreställer,
men sakerna och människorna
är inte som vi är vana vid att se dem.
Målningarna är som gåtor
som vi själva får hitta svaren på.

Den här målningen heter *Wilhelm Tells gåta*.
Wilhelm Tell är en påhittad hjälte
som inte ville lyda dem som har makten.
Därför fick han ett straff.
Han tvingades skjuta ett äpple
som lades på sin sons huvud.

Du kan se en man med en väldig skinka,
en klocka som smälter,
kryckor och mycket annat.
Nere till vänster vid mannens väldiga fot
finns en mycket liten vagga
med ett litet barn.

Dalí säger i en intervju:
”Jag hoppas att allt är mycket klart men
om det är alltför klart kan ni ringa mig och
jag ska försöka fördunkla det.”

© Salvador Dalí. Foundation Gala-Salvador Dalí/Bildupphovs rätt 2017
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

© René Magritte/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Maria Winsö/Moderna Museet

René Magritte

Den röda modellen

1935

René Magritte var en belgisk konstnär.
Han levde mellan 1898 och 1967.

Magritte är känd för sina konstverk där han utmanar vad betraktaren uppfattar som verkligt och vad vi ser. Här har han målat ett par skor som ser ut som fötter, eller är det ett par fötter som blivit till skor? Vi kan konstatera att det är inget av det, det är en målad bild.

Han döper målningen till
Den röda modellen
vilket gör det hela mer förvirrat.

1927 flyttar Magritte till Paris där han träffar de franska surrealisterna. Han stannar i tre år och flyttar sedan hem igen.

Redan i slutet av 1920-talet arbetar han med text i målningarna. På en av hans mest kända konstverk har han skrivit på franska
Detta är inte en pipa.
Bilden visar en målad pipa.

Målningarna innehåller ofta vardagliga saker som placeras i ovanliga sammanhang. Senare målade han dem på ett fotografisk tydligt sätt, nästan likt planscher/posters.

Magritte kom att bli en av de viktigaste surrealistiska konstnärerna. Hans bildspråk har påverkat Popkonsten och den så kallade konceptkonsten som bygger på idéer.

© Toyen/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Toyen *Myten om ljuset* 1946

Namnet Toyen är konstnärens artistnamn.
Hennes namn var Marie Cerminová
och hon föddes i Tjeckoslovakien 1902 och dog 1980.

Toyen är en förkortning av franskans ord
för medborgare som är citoyen.

Under delar av 1920-talet var hon bosatt i Frankrike.
På 1930-talet ställde hon ut med surrealistiska konstnärer.
Surrealisterna var intresserade av
människans undermedvetna och våra drömmar.

Toyen återvände till Tjeckoslovakien och
var med och bildade en tjeckisk surrealistgrupp.

När tyskarna ockuperar hennes hemland så
tilläts hon inte längre ställa ut sina målningar.
I hemlighet publicerade hon collage och teckningar där
hon visade sin avsky mot kriget och censuren.

Målningen *Myten om ljuset* kan ses som ett minne
av krigstiden då hon gömde en judisk vän i sitt hem
då han var eftersökt av nazisterna.
I målningen ser vi en skugga i profil
som varsamt håller fram en planta
med gröna blad och långa rötter.

Ett par vita damhandskar formar händerna till
något som ser oskyldigt och lekfullt ut,
men vars skuggbild på väggen
ser ut som ett aggressivt skällande hundhuvud.

Hotet finns ständigt närvarande,
här i form av en spårhund
som närsomhelst kan avslöja någons bräckliga tillvaro.

© Alexander Calder/Bildupphovsrätt 2017

Henri Matisse

Apollon

1953

Henri Matisse var en fransk konstnär.

Han föddes 1869 och dog 1954.

Apollon är ett av hans allra sista konstverk.

I slutet av livet kom han på ett helt nytt sätt att göra bilder.

Han tog ett vanligt papper,

som han målade med täckfärg, gouache.

Därefter tog han en sax

och klippte ut en form på fri hand.

Varje form sattes sedan upp

med hjälp av knappnålar.

Matisse berättade själv så här om sina bilder:

”Att klippa rätt in i färgen

är för mig som när en skulptör hugger rätt in i träet.”

Mitt i bilden kan vi se ett ansikte,

som är väldigt enkelt tecknat i svart tusch.

Det är Apollon, solens och musikens gud.

Ovanför Apollons huvud

finns en uppstigande sol,

en symbol för liv och fruktbarhet.

I den grekiska mytologin

berättas om Apollon,

som blev förälskad i Daphne,

men hon hade inte samma känslor för honom.

För att slippa undan Apollon

lät hon förvandla sig till ett lagerträd.

Från den blå trädstammen

i nedre delen av bilden

växer grenar fram över hela bildytan

och bildar formen av ett hjärta.

Konstverket *Apollon* blir en hyllning

till livet, konsten och kärleken.

Jackson Pollock
Trähästen: nummer 10 A
1948

Jackson Pollock var en amerikansk konstnär.
Han föddes 1912 och dog 1956.

I New York studerade han konst.
Han studerade Picassos konst
och mexikanska väggmålningar.

Pollock blev tidigt intresserad av indianernas sandmålningar,
där man färgar sand i olika färger
och strör ut i vackra mönster
direkt på marken.

Han slog igenom 1947 med sitt nya sätt att måla.
Då hade han kommit på något helt nytt:
Pollock flyttade ner sin målarduk direkt på golvet.
Han lyssnade på jazz på hög volym
och rörde sig runt i sin egen målning.
Målningarna visar spåren efter hans rörelser.

Pollock använde ett tunt lack,
som droppade ner från hans penslar.
Det här sättet att måla kallas droppmåleri
eller action painting.

Så här berättar han själv om sitt sätt att måla:
”Jag trivs bäst på golvet.
Där kommer jag närmare
och blir som en del av målningen.”

I den här målningen kan vi se ett hästhuvud i trä
som Pollock har klistrat dit.
Kanske har det suttit på en gammal käpphäst,
som barn brukar leka med?

© Jackson Pollock/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

© Yves Klein/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Yves Klein
Blå svamprelief RE 17
1960

Yves Klein var en fransk konstnär.
Han föddes 1928 och dog 1962.

Klein gjorde sina första viktiga konstverk genom att måla hela målardukar med en enda färg. Det kallas monokromer.

Han prövade många olika färger för sina monokromer.

Yves Klein gjorde det få andra konstnärer gjort – han skapade sin egen färg. Han tog fram en speciell blå ton som han använde i hundratals målningar och skulpturer. Kleins färg, som han kallade internationell Yves Klein blå, IKB blev en av de mest kända i världen. Det är en nyans av ultramarin och han målade ytan så matt att den blev som sammet.

Han målade ofta med svampar istället för med penslar. Han tyckte så mycket om svamparna att han ibland gjorde dem till del av sina verk. Som i detta verk från 1960, där han har fäst svampar på en skiva/pannå och målat allt i sin berömda blå färg.

En gång använde han nakna kvinnliga modeller. Han täckte personernas kroppar med blå färg och la dem ned mot en tom målarduk. Det blev stora blå kropps-tryck. Man kan säga att han använde deras kroppar som penslar.

© Alexander Calder/Bildupphovs rätt 2017

Niki de Saint Phalle

Tableau tir

Shootpainting

1961

Niki de Saint Phalle föddes i Frankrike 1930

och dog 2002 i Kalifornien, USA.

Hennes pappa var fransk och mamma var amerikanska.

Hon växte upp och gick i skola i USA

men flyttade sedan till Frankrike.

I sina ”skjutmålningar” placerade Niki färgburkar

dolda under ett tjockt lager av gips på en träskiva.

Därefter sköt hon med gevär och när kulan träffade

färgsäckarna exploderade de och fick färgen att rinna ned.

Hon gjorde detta som en händelse, en performance

och klädde sig i en vit, tuff, overall.

Dessa ”skjutmålningar” blev hennes stora genombrott

som konstnär, där hon slog sig in bland männen.

Denna skjutmålning kom till i ett grustag

utanför Stockholm 1961.

Hon var här för att göra en stor utställning *HON*

tillsammans med andra konstnärer på museet.

Hon skrev:

”Jag sköt för att det var roligt
och jag mådde jättebra av det.

Jag sköt för att jag fascinerades
av att se målningen blöda och dö.

Jag sköt för det där ögonblicket
av magisk extas.”

© Louise Bourgeois/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Louise Bourgeois *Vaddstickning* 1999

Louise Bourgeois föddes i Frankrike 1911 och dog i USA 2010.

Hon växte upp i en familj som arbetade med att reparera och laga gamla gobelänger. En gobeläng är en handvävd tapet med bilder. Redan som liten flicka fick hon hjälpa föräldrarna med gobelängerna.

Det här konstverket har hon gjort av egna avlagda kläder som hon sparat på vinden. Hon tyckte att det var bättre att återanvända dem i sina skulpturer än att kasta bort dem. På så sätt bevarade hon dem för framtiden.

Vi ser en stympad kropp.
En kvinna som ligger ner,
hon saknar armar och benen slutar utan fötter.
Skulpturen har stora bröst
och ur hennes mun så hänger en tunga.

Tyget som Louise Bourgeois har använt har en rosa hudfärgad ton.
Sytrådens stygn är synliga
och blir en viktig del av konstverket.
Hon var nästan 90 år gammal när hon gjorde den här skulpturen.

Det finns något sårbart och samtidigt oerhört mänskligt i den.
Louise Bourgeois arbetade intensivt,
de sista trettio åren av sitt liv,
med många olika material såsom tyg, marmor, trä och brons.

2015 visade vi en stor utställning med Louise Bourgeois.
Utanför museet var en enorm spindel i brons placerad som hon kallade *Maman*.

© 2016 Andy Warhol Foundation for the Visual Arts/
ARS, New York/Bildupphovsrätt
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Andy Warhol
Marilyn Monroe i svart och vitt
(Tjugofem Marilyn)
1962

Andy Warhol levde mellan 1928 och 1987 i USA.

Han ritade modekläder, gjorde reklam och var konstnär.

Han tog bilder från reklam, tidningar, tv och filmer och använde sig av reklamens sätt att göra bilder.

Andy Warhol använde samma bild flera gånger, för att visa hur en bild bara är en bild bland andra bilder. Så har han gjort här med en bild av den berömda skådespelerskan Marilyn Monroe. Bilden upprepas 25 gånger – *Tjugofem Marilyn*s i svartvitt.

Marilyn Monroe dog av en överdos 1962. Andy Warhol gjorde detta konstverk samma år. Bilden som Andy Warhol använde togs av en fotograf som reklam för en film med Marilyn Monroe.

I konstverket blandar Andy Warhol sitt starka intresse för kända personer och skönhet och död och katastrof.

© Judy Chicago/Bildupphovs rätt 2017
Foto: Prallen Allsten/Moderna Museet

Judy Chicago

Motorhuv

1964

Judy Chicago föddes i USA 1939.

Hon har gjort en spraymålning direkt på en motorhuv och kallar konstverket *Motorhuv*.

Den här motorhuven

har suttit på en Chevrolet Corvair.

När Judy Chicago bodde i Los Angeles

i USA på 1960-talet

var det väldigt populärt med snabba bilar och blanka motorcyklar.

Manliga konstnärer ansågs bättre än kvinnliga.

Judy Chicago har berättat

att en av de finaste komplimanger

en kvinnlig konstnär kunde få

var att hennes verk såg ut att vara gjort av en man.

Mönstret i hennes konstverk är symmetriskt uppbyggt.

Det är som om formerna speglar sig i varandra,

men här finns också gåtfulla symboler

som det keltiska korset,

som hon har spraymålat i en stark orange färg

mot en lila bakgrund.

På sidorna finns gröna välformade bladformer.

Judy Chicago har berättat att en av formerna

föreställer formen av ett kvinnligt könsorgan,

som genomborras av ett manligt könsorgan.

På 1960-talet bytte hon efternamn till Chicago.

Det lät bättre för en artist, tyckte hon.

Att byta namn var en politisk handling.

Så gjorde även andra politiska aktivister, som levde då,

till exempel Malcom X och Svarta Pantrarna.

© Condé Nast
Reprofoto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Irving Penn

*Djupfryst mat med brytböner, New York
1977*

Irving Penn föddes år 1917 i USA.
Han levde också i Frankrike och dog 2009.

Han arbetade alltid i en studio
för att kunna ha full kontroll
över det som han fotograferade.

Under alla år som han fotograferade
blev han tekniskt mycket duktig
på att fotografera.

Han fotograferade reklambilder och modebilder
men också vackra bilder av saker
eller porträtt av kända och okända människor.
Här har han fotograferat djupfryst mat.

Irving Penn arbetade från mitten av 1940-talet
åt modetidningen *Vogue*
där hans mode- och reklambilder var ovanliga
eftersom de var så rena och enkla.
Han är den tidens mest kända modefotograf.

Nan Goldin
Par i säng, Chicago
1977

Nan Goldin föddes år 1953 i USA.
Hon började fotografera på 1970-talet.
Hon ville fotografera sina vänner
och sin familj.

Sedan dess har hon fotograferat nästan allt hon sett.
Hon har fotograferat drogmissbrukare,
transvestiter och dragqueens.
Hon beskriver inte dessa människor som annorlunda
utan hon ser dem som lika henne själv.

Bilderna är hennes dagbok.
och när du ser hennes bilder
lär du känna hennes vänner
och deras historier.

Goldin går nära de människor hon fotograferar,
Hon har med sig sin kamera på fester,
på toaletten, i sängen.
Även om det verkar som hon tagit bilderna fort
så kan man se att hon planerat bilden noga.

© Nan Goldin, Par i säng, Chicago, 1977 © Nan Goldin

© Courtesy of the Artist and Metro Pictures

Cindy Sherman

Utan titel

2008

Cindy Sherman är född i USA år 1954 och bor i New York. Hon började måla på universitet, men fortsatte sedan med att fotografera.

Cindy Sherman använder alltid sig själv som modell i sina fotografier. Ändå är det inte självporträtt.

Hon klär sig till någon annan och skapar en miljö som passar den personen.

På det här fotografiet har hon klätt på sig i en röd, blank klänning och sminkat sig mycket. Hon är i en gammaldags miljö, kanske i ett slott eller i en medeltida kyrka?

Solfjädern i hennes hand får oss kanske att tänka på Spanien. Fotografiet har en stor guldrum likt en gammal målning.

På museet finns fler bilder av Cindy Sherman, bland andra hennes berömda *Utan titel Stillbild*, från åren 1977 till 1980

Kortfattat om videoverk i museets samling

På Moderna Museet kan du se film- och videokonst både i samlingen och i tillfälliga utställningar.

Många konstnärer har arbetat med film under 1900-talet och gör det nu också.

De använder filmtekniken för att göra konst.

Moderna Museet har många filmer och videokonstverk i sin samling.

Här i foldern ser du en stillbild ur konstnären Loulou Cherinets videoverk *White Women* från 2002. Loulou Cherinet är född i Sverige 1970.

Loulou Cherinet, White Women, 2002 Stillbilder från video © Loulou Cherinet

© 2003 Olafur Eliasson
Foto, övre: Anders Sune Berg,
nedre: Åsa Lundén/Moderna Museet

Olafur Eliasson *Modellrum* 2003

Olafur Eliasson är född 1967 och uppvuxen på Island och i Danmark. Nu lever och arbetar han i danska Köpenhamn och i tyska Berlin.

Modellrum består av en mängd föremål, uppställda på ett stort bord. Det liknar ett landskap av modeller och saker, ett slags skisser, som visar hur Olafur arbetar.

Konstnären har skapat många av föremålen tillsammans med den isländske matematikern och arkitekten Einar Thorsteinn.

Många konstnärer gör modeller av sina konstverk. Det betyder att de sparar en liten modell, en liten skulptur, som liknar deras stora konstverk, som placerats någon annanstans i världen.

Olafur Eliasson har i konstverket *Modellrum* samlat de flesta av de modeller som han skapat under de senaste 20 åren. Några av modellerna har blivit uppförda som byggnader eller konstverk, andra inte.

Man kan säga att *Modellrum* är hjärtat, eller kanske hjärnan, i Olafur Eliassons konstnärskap.

Konsten utanför Moderna Museet

Runt omkring museet finns flera konstverk.

Mitt emot museet, bland träden,
står ett konstverk som heter *Paradiset*.
Det är skulpturer i glada färger
och maskiner av konstnärerna
Niki de Saint Phalle och Jean Tinguely.
Se bilden här på sidan!

När du går mot ingången till museet
ser du en skulptur, i flera delar, som rör sig.
Det är *De fyra elementen*
av Alexander Calder.

Det finns fler konstverk runt Moderna Museet.
Fråga någon av värdarna på museet
var de finns om du inte hittar dem.
Det finns också en folder som berättar mer om dem.

Niki de Saint Phalle och Jean Tinguely, *Paradiset*, 1966
© Niki de Saint Phalle och Jean Tinguely/Bildupphovsrätt 2017
Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Information för våra besökare

Det finns restaurang, café och espressobar i museet.

Det finns plats för att sitta och äta matsäck på plan 1.
30 personer får plats.

Det går inte att boka platser där.

Det finns toaletter med plats för rullstol.

Du kan låna rullstol.

Det finns inga trösklar i museet.

Det finns skötrum med skötbord.

Du kan låna sittvagn.

Det finns hiss mellan våningarna.

Det finns skåp där du kan låsa in värdefulla saker.

Det finns garderob,
men ingen vaktar kläderna i garderoben.

Du kan boka visning på teckenspråk

och visning för synsvaga eller annan funktionsdifferentiering.

Det finns en app att ladda ner om våra konstverk.

Där kan du lyssna

på en guide som berättar om konsten.

Det är gratis.

Det finns hörslinga i biograf och auditorium.

Det finns museivårdar,

som gärna svarar på frågor.

Det finns parkeringsplatser utanför entrén från sjösidan.

Det finns handikapplatser både utanför huvudentrén
och entrén från sjösidan.

När är museet öppet?

Museet är öppet:

Tisdag klockan 10–20

Onsdag klockan 10–18

Torsdag klockan 10–18

Fredag klockan 10–20

Lördag klockan 11–18

Söndag klockan 11–18

Måndagar är museet stängt

Fri entré

Det är gratis att besöka museet under 2017, bara några utställningar kommer att kosta entré att gå in på.

Hur åker du till Moderna Museet?

Moderna Museet ligger på Skeppsholmen i Stockholm.

Du kan åka till museet med buss 65 från Centralstationen.

Du kan ta tunnelbana till Kungsträdgården och gå över bron till Skeppsholmen.

Du kan åka med Djurgårdsfärjan från Slussen eller Djurgården till Skeppsholmen.

Telefonnummer

Växeln: 08-5202 35 00 måndag till fredag.

Webbplats

På vår webbplats www.modernamuseet.se kan du läsa mer om vad som händer på museet, vilka utställningar som visas och när du kan gå på guidevisningar.